

מראי מקומות - חולין ל"ג

דלא שייך סברא זו אצל גוים, שהרי לאו בני שחיטה נינהו. אולם מדברי רש"י לקמן (ק"ב), שכ' דשחיטה מכשרא לי' מפרכסת לב"נ מיגו דמכשרא לי' לישראל, דליכא מידי וכו', מבואר דההיתר לישראל הוא הוא הסיבה הגורמת היתר לנכרי, ומשום מיגו. וכ' דצ"ל בשי' רש"י דב' דברים איכללו בי', סימן וסיבה. וכ' דמיושב בזה קו' תוס', דרק הכא במרכסת יש מיגו, אבל ביפת תואר לא שייך מיגו, שהרי נכרים לאו בני כיבוש נינהו, ויפת תואר שלהם אסורה אף לישראל.

(ג) **השוחט בהמה חי ועוף ולא יצא מהן דם, כשרים - ויש לעי', מהו החי דמתני'. וכ' התוס' הרא"ש, נ"ל דבשביל חי' ועוף נקט, דלא תימא אשר יאכל ושפך, כסהו בעפר, מתי יאכל, אשר שכיסו בעפר, קמ"ל דלא מעכב".** אולם ע' ברמב"ם (מאכ"א ד', י"ג), שכ' "השוחט בהמה חי' ועוף, ולא יצא מהן דם, הרי אלו מותרין, ואין אומרים שמא מת היתה", ומבואר מדבריו דהחי' הוא דה"א דכיון שאין בהן דם, א"כ באמת כבר הי' מת קודם שחיטה, קמ"ל דלא אמרי' כן. וע"ע בשטמ"ק בשם תוס' חיצוניות, דכ' דה"א דכיון דכתי' ושפך את דמו, א"כ בעינן שפיכת דם דוקא, וכל כמה דליכא שפיכות דם לא ליכשרו, קמ"ל. א"נ, כי הדם הוא הנפש כתי', דמשמע דבעינן שיסיר את דמו, אפי' הכי לא חיישינן.

(ד) **ר"ש אומר, הוכשרו בשחיטה - פרש"י, מגו דשריא שחיטה להך בשר מידי אבר מן החי, משויא לי' נמי אוכלא לגבי טומאה. ויש לעי', מה ענין זה אצל זה, הרי לכאוי' הכשר מאכלים גזה"כ הוא דאינם מקבלים טומאה אם אינם מוכשרים, ומה לי אם שריא איסור אבר מן החי ע"י השחיטה. וביאר השחיטת חולין ע"פ מש"כ רש"י על התורה (ויקרא י"א, ל"ז), "שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה, עד שיבואו עליו מים", ומבואר דדין הכשר לטומאה תלוי בשם אוכל שבו. וע"ע בחי' הר"ן לקמן (לו: ד"ה**

(א) **הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה, חותך וכו' - הק' הפרי מגדים (יו"ד כ"ז, מ"ז, קודם "תשובה שהביא וכו'"), מהכ"ת דמותר לישראל לחתוך חתיכת בשר מן המפרכסת, הא קיי"ל דמפרכסת הרי היא כחי' לכל דבריה, וא"כ יש לה דין אבר מן החי, ואף שהתירה תורה ע"י שחיטה, לכאוי' זהו רק לאחר שמתה ע"י שחיטה, אבל כל זמן שהוא עדיין בחיים, הרי הוא לכאוי' אבר מן החי, והרי לא תאכל הנפש אם הבשר בעוד שהנפש עם הבשר כתי', והא חי' הוא, וכ' שיש ליישב. וע' בזכר יצחק (א', ל"ג), דכ' דהוי כמו הגמ' לקמן (עד.) דשחיטה אינו עושה ניפול ומיתה עושה ניפול, דכיון דבמיתה עושה ניפול, ויש לה דין אבר מן החי, ע"כ דהוי אבר מן החי מיד, ומה ששחיטה אינו עושה ניפול, היינו משום שהשחיטה מועלת לסלק ממנה דין אבר מן החי. וע"ש מש"כ לדון למ"ד דאין שחיטה לעוף מן התורה, למה יהי' מותר לאכול הבני מעיים של העוף, הרי מן התורה אסור משום אבר מן החי, ע"ש מש"כ בזה.**

(ב) **א' עכו"ם וא' ישראל מותרין בו - כ' תוס', דלכאוי' משמע דטעם הדבר הוא משום דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור. רק דהק' דכמו דאמרי' ביפת תואר, דאע"ג דמותר לישראל אסור לעכו"ם, ומשום דשאני עכו"ם דלאו בני כיבוש נינהו, ה"ה י"ל דשאני עכו"ם דלא בני שחיטה נינהו, וא"כ לכאוי' שפיר י"ל דישראל מותר וגוי אסור. ותי' התוס' הרא"ש, דמ"מ הו"ל נחירה בגוי כמו שחיטה בישראל, ולכן אף בגוי י"ל שיש בה היתר נחירה, אף דבשעת מעשה עדיין לא מתה ממש. וע"ע בקובץ שמועות (כ"ג), דכ' דמשמע מדברי תוס' דהא דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, אי"ז בגדר סיבה, דכיון דמותר לישראל, ממילא מותר גם לגוים, אלא בגדר סימן הוא, דלא מצינו דבר כזה, שיהי' מותר לישראל ואסור לגוים, דאיזה סברא שגורם ההיתר לישראל, ראוי הוא שיגרום אותו הסברא היתר לגוים. וע"ז שפיר הק' תוס'**

תרצה להכשיר קרבן שאינו כשר, מ"מ ק', דלמה צריך הדם להכשירן, למה אין חיבת הקודש מכשרתן.

(ט) **וחכמים אוסרים במעשר- פי' הרמב"ן, לא שהשני עושה שלישי במעשר, דמעשר הוא כחולין לענין טומאה, אלא משום מעלה עשו רבנן מעשר כמו תרומה לענין טומאה, ומחמיר בטומאה של דבריהם. ומש"ה אמרי' בסמוך דלא אמרי' דין זה במעשר אלא באכילה ולא בנגיעה, דאין שני עושה שלישי במעשר, ורק איסור אכילה הוא.**

(י) **דכ"ע ביאה במקצא לא שמה ביאה- ע' בקובץ שעורים (פסחים קפ"ז), שהביא מה שהק' המשנה למלך (טומאת צרעת ט"ז, ר'), מ"ש דלענין בית המנוגע אמרי' דביאה במקצת לא שמה ביאה עד שיכנס רובו, ובאהל המת אפי' הכניס ראשי אצבעותיו טמא. ותי' הקו"ש דשאני אהל המת, דהוי כמאן דמלי כל הבית כולו בטומאה, וכשהכניס אצבעו הו"ל כאילו נגע בטומאה, משא"כ לענין טומאת נגעי בתים, אי"ז דין טומאת אהל, לומר דהוי כאילו מלא כל הבית כולו בטומאה, אלא רק ביאתו, דהיינו ביאת רובו, מטמאו.**

(יא) **וגזירה ידיו אטו גופו- הק' התוס' הרא"ש, למה צריך הגמ' לפרש טעם מחלקותם, הרי אין דרך הש"ס לפרש כל מח' תנאים במה פליגי. ועוד, הרי טעם זה לא מספיק לסיפא, דאמרי' בסיפא דההיא מתני' דנח' בכל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא את הידים להיות תחלה, דברי ר"ע, וחכ"א להיות שניות ולכן פי' דקו' הגמ' הי', ומי איכא תחלות לידים, כלומר, קו' הוא, הרי כל גזירת ידים אינו אלא משום דידים עסקניות הם, ואינו כדאי שיגע בהם בתרומה בלי נטילה, ואין הגזירה משום טומאה, וכמו שפרש"י בשבת, דאי משום דחיישינן שמא נגע בתרומה, א"כ ליגזור על כל גופו, ומ"ש ידים דמטמאין. ואף אם יש תנא דמחמיר על הידים שיהיו תחלות, ה"מ לענין תרומה, אבל לענין חולין לא חיישינן לענין ידים עסקניות. וע"ז תי' הגמ' דבכה"ג דהכניס ידיו לבית המנוגע יש ידיו אטו גופו, ושוינהו כגופו להיות תחלה**

מתיב), הנקט שם בתוך דבריו דדין הכשר שחיטה מדרבנן הוא.

(ה) **אמאי, ידים שניות הן, ואין שני עושה שלישי בחולין- הק' התוס' הרא"ש, ואפי' אם הי' שני עושה שלישי בחולין, מה בכך, למה לא יהי' יכול לאכול בשר טמא. וכן לר' פפא דמוקי לה בידיים תחלות, מאי נפק"מ אם הוי בשר שני ואכיל לי'. וכן לר"א דמוקי לה בחולין שנעשו על טהרת הקודש, מאי נפק"מ אם מטמא לי' ואכיל לי', הרי פסול גוי' לא נאסר, אלא שאסור לאכול תרומה וקדשים אחר שנפסל גופו באוכלין טמאים. ותי' דצ"ל דה"ק, דמותר לאוכלם בידיים מסואבות, ואפי' אם רוצה לאכול תרומה וקדשים אח"כ.**

(ו) **אי בקדשים, כי לא יצא מהן דם כשרה, הוא עצמו לדם הוא צריך- פרש"י, הרי זריקת דם הוא דמכשיר להו, דכתי' ודם זבחין ישפך והבשר תאכל. והעיר בשחיטת חולין, דלכאור' משמע מדברי רש"י כאן דכל החסרון בבמהת קדשים שאין בו דם הוא משום שלא יהי' יכול לזרוק הדם. אבל לכאור' מרש"י לעיל (כט). מבואר דהחסרון צריך להיות גם בהשחיטה גופא, דכ' דכל עצמו של שחיטה בקדשים הוא כדי להוציא הדם, וכיון שאין כאן דם, לכאור' הוי חסרון מצד עצם השחיטה גופה, ולא רק מצד הזריקה, וצ"ע.**

(ז) **ליתכשרי בחיבת הקודש- הק' הרמב"ן, והא אין טומאת ידים במקדש, וא"כ כי מיתכשרי מאי הוי. ותי' דהני מילי בעבודות שאינן כשרות אלא בכהנים, אבל באכילת בעלים יש טומאה לידים במקדש, שאין בעלים זריזים לשמור את ידיהם. וע"ע מש"כ לתרץ, וע' בהערת הגרא"ז מלצר, דהק' על קו' הרמב"ן, מה הק', הרי קדשים קלים נאכלין בכל העיר, וא"כ מהכ"ת דמיירי במקדש בכלל, וצ"ע. וע"ע בשטמ"ק בשם תוס' חיצוניות דאכן תי' כן, דשפיר גזרו בק"ל שנאכלין חוץ לעזרה.**

(ח) **ליתכשרי בחיבת הקודש- הק' השטמ"ק בשם ר' אלחנן, והלא אין חבת הקודש מכשרת אלא קרבן כשר, והכא הקרבן הוי פסול, דאמרי' דבקדשים כי לא יצא מהן דם, פסולין. ותי' דהק' לשיטתו, כלומר, אפי' אם**

[ולכאן' כוונתו, דאין הביאור דחיישין שמא יגע בטומאה, דזה אין שייך כאן, אלא דאם הכניס ידיו לבית המנוגע, גזרין טומאה על ידיו, כדי שלא יטעה לומר דאף אם הכניס כל גופו לבית המנוגע דאינו טמא, אלא שפיר טמא במה שהכניס ידיו לבית המנוגע]. **ומה דקאמר רשב"א דידים תחלות לחולין, לאו בכל ידים קאמרי', אלא דוקא בידים שהכניסו לבית המנוגע** [ומה דנח' ר"ע ורבנן בסיפא דההיא מתני' אם הוי תחלות או לא, י"ל דהני מילי לענין תרומה, אבל לענין חולין ודאי אינן תחלות אלא בהכניסם לבית המנוגע].